

บทที่ ๕

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

๑. ประสิทธิภาพในการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ด้วยเหตุที่โลกยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันส่งผลกระทบต่อการทำงานของศาลปกครองหลายประการ อาทิ ปริมาณคดีปกครองที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องรอให้ศาลชี้ขาดตัดสินคดีมากขึ้นทุกปี นอกจากนี้ จากการที่คดีปกครองมีความหลากหลาย ซับซ้อนและมีลักษณะเฉพาะที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้นในการพิจารณาพิพากษาคดี อีกทั้งปริมาณคดีปกครองประเภทที่ต้องดำเนินการกระบวนการพิจารณาโดยเร่งด่วนให้ทันต่อการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่คู่กรณี หรือเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐมีจำนวนมาก รวมถึงการที่ศาลปกครองมีกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครองที่ใช้ระบบไต่สวน ซึ่งอาจต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ พอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนของการแสวงหาข้อเท็จจริง และการพิจารณาคดีซึ่งต้องดำเนินการอย่างรอบด้าน ซึ่งหากไม่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการดำเนินคดีให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นโลกแห่งเทคโนโลยีมากขึ้น ก็อาจทำให้กระบวนการพิจารณาคดีของศาลปกครองต้องประสบปัญหาความล่าช้า อันจะส่งผลกระทบต่อเป้าประสงค์ในการบริหารจัดการคดีที่ต้องการให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และสามารถให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงทันที่ ดังนั้น ทางเลือกหนึ่งซึ่งศาลปกครองสามารถดำเนินการเพื่อลดปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดีลงได้ ก็คือ การนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศบางอย่างมาใช้ในการดำเนินการกระบวนการวิธีพิจารณาคดี ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการยุติธรรมทางไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีศึกษาของการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง น่าจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่ศาลปกครองสามารถที่จะพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต

ทั้งนี้ จากการศึกษากระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครองที่ศาลปกครองสามารถที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

กระบวนการของการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสืบพยานบุคคล การไต่สวนในกรณีที่ต้องมีการเรียกหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็นในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือส่งผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานทางปกครองนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณา หรือมีคำสั่งเรียกให้คู่กรณีมาให้ถ้อยคำหรือนำพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา หรือมีคำสั่งเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา หรือดำเนินการไต่สวน หรือมีคำสั่งในเรื่องใดที่มีใช้การวินิจฉัยชี้ขาดคดี ซึ่งศาลจะต้องเรียกให้ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี หรือพยาน เดินทางมาที่ศาลในวันนัดเพื่อมาให้ถ้อยคำเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์และครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งบางครั้งอาจเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ง่ายนัก บางครั้งผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี หรือพยานของแต่ละฝ่ายอาจมีเหตุจำเป็นที่ทำให้ไม่สามารถมาศาลในวันนัดได้ หรือบางกรณีคู่กรณี หรือพยานมีภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลจากที่ตั้งของศาล หรือมีถิ่นพำนักนอกเขตอำนาจศาลที่ทำการฟ้องคดี และต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาศาล จึงไม่เดินทางมา หรือขอคัดพยาน หรือในบางกรณีไม่อยู่ในราชอาณาจักรขณะนั้น หรือเปลี่ยนย้ายที่อยู่ หรือไม่สบาย ซึ่งอาจทำให้ต้องมีการเลื่อนการพิจารณาออกไปทำให้การพิจารณาคดีต้องล่าช้า เสียเวลา ค่าใช้จ่ายโดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งจะส่งผลเสียต่อการดำเนินคดีได้ ทั้งนี้ จากกระบวนการพิจารณาคดีที่ล่าช้าย่อมส่งผลต่อข้อเท็จจริงที่ได้จากการไต่สวนพยาน เพราะการปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปเป็นเวลานานกว่าที่พยานจะได้มาเบิกความต่อศาลย่อมทำให้ความจำของพยานลดน้อยลงลงไป ข้อเท็จจริงที่พยานให้ถ้อยคำจึงขาดความสมบูรณ์ไป ดังนั้น การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้เพื่อช่วยในการแสวงหาข้อเท็จจริงน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีและมีประสิทธิภาพทางหนึ่ง และน่าจะช่วยแก้ปัญหาได้บ้าง ซึ่งระบบดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเหมือนอย่างในต่างประเทศ และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยประสิทธิภาพของการนำเอาระบบดังกล่าวมาใช้นั้นก็เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี หรือพยาน โดยลดค่าใช้จ่าย และประหยัดเวลาในการเดินทางมายังศาลของคู่กรณีหรือพยานได้ นอกจากนี้ ยังมีเจตนาให้มีการแสวงหาข้อเท็จจริงเสร็จไปอย่างรวดเร็ว ตัดปัญหาเรื่องคู่กรณีหรือพยานไม่ยอมมาให้ถ้อยคำที่ศาลไม่ว่าจะเป็นเพราะพยานมีภูมิลำเนาอยู่ห่างไกลจากที่ตั้งของศาลหรือเพราะเหตุใดก็ตาม ซึ่งการพิจารณาคดีให้เกิดความรวดเร็ว ไม่ยืดเยื้อ ชักช้า ย่อมจะเกิดประโยชน์กับการอำนวยความสะดวกในภาพรวม นอกจากนี้ ศาลอาจสามารถสอบถามคู่กรณี พยาน ได้อย่างรอบด้าน ครบถ้วนในประเด็น และไม่ต้องกังวลเกี่ยวกับเวลา หรือการนัดหมายมากนัก

นอกเหนือไปจากการแสวงหาข้อเท็จจริง ศาลปกครองอาจสามารถนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในเรื่องของการติดต่อระหว่างศาลได้ด้วย เช่น ในกรณีที่ศาลปกครองอาจส่งประเด็นให้ศาลปกครองชั้นต้นอื่นช่วยแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม กล่าวคือ การที่ศาลปกครองมอบหมายให้ศาลปกครองชั้นต้นอื่นดำเนินการสืบพยาน เพราะเหตุที่พยานอยู่นอกเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นนั้นๆ และอยู่ในเขตของศาลที่รับมอบหมายนั้น ศาลที่ได้รับมอบหมายย่อมมีอำนาจที่จะทำการสืบพยานได้เช่นเดียวกับศาลเจ้าของสำนวน และถ้าคู่ความร้องขอ ศาลนั้นมีอำนาจที่จะส่งประเด็นไปให้ศาลอื่นทำการสืบพยานแทนต่อไปอีกก็ได้ นอกจากนี้ ยังอาจมีกรณีของการส่งประเด็นไปแสวงหาข้อเท็จจริงในต่างประเทศ ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งที่เป็นเอกชนอาจเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีสัญชาติไทย หรือเป็นคนต่างด้าวซึ่งมีความประสงค์จะฟ้องร้องต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเด็นข้อพิพาททางปกครอง หรือหากคดีพิพาทนั้นมีพยานที่มีสัญชาติไทย ถ้าคู่กรณีหรือพยานมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งอยู่นอกเขตอำนาจศาลไทย ศาลไทยย่อมจะออกหมายเรียกให้เข้ามาเบิกความที่ศาลไม่ได้ ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาในการส่งประเด็นไปแสวงหาข้อเท็จจริงไม่ว่าจะในเขตอำนาจของศาลที่ไม่ได้มีการฟ้องคดี หรือในต่างประเทศนั้น หากได้มีการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ติดต่อระหว่างศาล หรือระหว่างศาลไทยและสถานเอกอัครราชทูตหรือศาลที่ต่างประเทศ อาจจะทำให้การดำเนินคดีเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และสะดวกยิ่งขึ้น อีกทั้งยังแก้ปัญหาในเรื่องของการที่ศาลจะเป็นผู้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยตนเองโดยตรง รับฟังข้อเท็จจริงจากพยานทุกปากในคดีนั้นเองทั้งหมด และสามารถสรุปสำนวนจากข้อเท็จจริงที่ตนได้แสวงหาด้วยตนเองทั้งหมด ก็จะเพิ่มความน่าเชื่อถือและความครบถ้วนของคำพิพากษานั้น

นอกจากนี้ ศาลปกครองอาจนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในขั้นตอนของการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกได้ แม้กฎหมายจะกำหนดว่าคู่กรณีจะไม่มาก็ได้ อย่างไรก็ตาม หากศาลปกครองนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณีในกรณีที่ไม่สามารถเดินทางมายังศาลด้วยเหตุจำเป็นใดๆ แต่ประสงค์จะแถลงด้วยวาจาต่อหน้าศาล การนำเครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวมาใช้ก็อาจช่วยอำนวยความสะดวก และให้การดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวมีความครบถ้วน และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ศาลก็ไม่ได้ตัดสิทธิคู่กรณี หากไม่มาศาลในวันดังกล่าว แต่ถ้าคู่กรณีประสงค์ที่จะแถลงด้วยวาจาต่อหน้าศาลตั้งแต่ต้น แต่ไม่สามารถเดินทางมาที่ศาลได้ด้วยเหตุที่จำเป็นใดๆ ก็ตาม ศาลปกครองก็อาจใช้ระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) ติดต่อกับคู่กรณีเพื่อแถลงด้วยวาจาก็ได้

สุดท้าย ระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) อาจนำมาใช้ได้การล่าวได้ ในกรณีของการฟ้องคดีปกครองนั้น คู่กรณีฝ่ายหนึ่งที่เป็นเอกชนอาจเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีสัญชาติไทย หรือเป็นคนต่างด้าวซึ่งมีความประสงค์จะฟ้องร้องต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเด็นข้อพิพาททางปกครอง หรือพยานในคดีปกครองที่เป็นบุคคลต่างด้าว ซึ่งบุคคลดังกล่าวไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ และอาจไม่ได้พำนักหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย ในกรณีนี้ จึงจำเป็นต้องใช้ล่ามในการสื่อถ้อยคำของคู่กรณีต่อศาล ดังนั้น การนำเอาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในศาลปกครอง อาจเป็นประโยชน์ในการติดต่อประสานงานระหว่างศาล ล่ามและคู่กรณีดังกล่าว โดยอาจดำเนินการผ่านสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ ประเทศนั้น ๆ หรือศาลในประเทศนั้นๆ และศาลไทย เพื่ออำนวยความสะดวก และเพื่อความรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยที่คู่กรณีหรือพยานมิจำเป็นต้องเดินทางมายังประเทศไทยเพื่อให้ถ้อยคำ หรือล่ามไม่ต้องเดินทางมายังศาล แต่อาจรับฟังคู่กรณี หรือพยานโดยทำการแปลผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ

สำหรับประเด็นเรื่องความน่าเชื่อถือของการนำเอาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ มาใช้ในการแสวงหาข้อเท็จจริงจากคู่กรณี พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญนี้อาจจะเกิดคำถามว่า ในการให้ถ้อยคำ และรับฟังได้หรือไม่ เพียงใด ซึ่งหากกฎหมายไม่ได้กำหนดข้อห้ามใดๆ ไว้ การแสวงหาข้อเท็จจริงในรูปแบบนี้ซึ่งดำเนินการผ่านสื่อภาพและเสียง ซึ่งมีได้ทำให้สิทธิของผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี พยานในการเผชิญหน้ากันหมดไป เพียงแต่การแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยรูปแบบนี้ คู่กรณี หรือพยานไม่ต้องเดินทางมาปรากฏตัวต่อศาลที่พิจารณาคดี หรืออาจจะต้องมาที่ศาลที่พิจารณาคดี โดยอยู่คนละห้องกับผู้ถูกฟ้องคดีหรืออยู่ห้องติดกันก็ได้ เพียงแต่คู่กรณี หรือพยานจะให้ถ้อยคำจากการไต่สวนโดยการซักถามของศาลผ่านสื่อภาพและเสียงที่สามารถตอบกันได้ โดยที่ทั้งสองฝ่ายเห็นและได้ยินเสียงกันและกันได้ดังเช่นการสืบพยานโดยทั่วไป ศาลสามารถสังเกตเห็นอาการปฏิกิริยาอาการของคู่กรณี พยานได้แต่เป็นการเห็นผ่านสื่อ มิใช่เป็นการเห็นโดยตรงเท่านั้น ดังนั้น การแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีดังกล่าวจะยังคงมีความน่าเชื่อถือและรับฟังได้เหมือนกับการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำทุกๆ ไป

๒. ปัจจัยสนับสนุนในการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง

แนวนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ทั้งระดับประเทศและของศาลปกครองเองได้ให้การสนับสนุนและรองรับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานยุติธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทันทั่วถึง ดังนั้น หากศาลปกครองจะได้นำระบบการประชุมทางไกล

ผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครองก็สามารถดำเนินการได้ตามแนวนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการคดีที่ได้วางไว้ได้ นอกจากนี้จากการศึกษากฎหมายและบทบัญญัติต่างๆ ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศหลายๆ ฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อกำหนดคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๔๔ กฎหมายของสหภาพยุโรป หรือกฎหมายเฉพาะอื่นๆ ของบางประเทศ ได้สนับสนุนให้มีการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบวนการยุติธรรมในหลายๆ รูปแบบ อาทิ การติดต่อระหว่างศาลด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ซึ่งได้รวมไปถึงการใช้ระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพในการสืบพยานนอกศาลด้วย ซึ่งในส่วนของศาลยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นศาลจังหวัดต่างๆ ได้นำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพมาใช้ในเรื่องของการฝากขังในคดีอาญาโดยเชื่อมต่อระหว่างศาลกับเรือนจำ ส่วนศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศได้มีการนำระบบการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลด้วยระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ สำหรับในต่างประเทศนั้นหลายประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปได้นำเอาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพมาใช้ในแต่ละกระบวนการวิธีพิจารณาคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง คดีอาญา คดีปกครอง ภายใต้ระเบียบข้อบังคับของสหภาพยุโรปและกฎหมายเฉพาะของตน และในส่วนของศาลปกครองเอง ก็ได้มีบทบัญญัติที่รองรับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินคดีของศาลได้ โดยจะเห็นได้จากที่บัญญัติไว้ในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ในหลายๆ มาตราด้วยกันที่บัญญัติให้ศาลสามารถนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการงานศาลในภาพทั่วไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อระหว่างศาล การรับฟังพยานหลักฐาน รวมถึงการแสวงหาข้อเท็จจริง แต่อาจยังไม่ได้ระบุเฉพาะ หรือชี้ชัดลงไปชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางและข้อปฏิบัติว่าใช้วิธีการใดได้บ้าง ดังนั้น หากศาลปกครองมีความประสงค์จะนำเอาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครอง ดังเช่นในศาลอื่นๆ ของศาลยุติธรรม ศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษอื่นๆ หรือศาลของต่างประเทศที่ได้มีกฎหมายระบุค่อนข้างชัดเจนเกี่ยวกับการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพมาใช้ในการสืบพยาน ศาลปกครองก็สามารถกระทำได้เช่นเดียวกันโดยการปรับแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สำหรับปัจจัยสนับสนุนอีกประการหนึ่ง ก็คือ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการคดีและระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conference) ของศาลปกครองซึ่งในปัจจุบันศาลปกครองได้มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก และมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในส่วนของการบริหารจัดการคดีและการบริหารงานศาล โดยมีการพัฒนา

โปรแกรมบริหารจัดการคดีเพื่อเป็นเครื่องมือสนับสนุนสำหรับผู้บริหารศาลปกครอง ตุลาการศาลปกครอง และพนักงานคดีปกครอง สามารถบริหารจัดการคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวมทั้งเป็นระบบที่ช่วยสนับสนุนให้การปฏิบัติงานและการติดตามคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็วมากขึ้น มีการนำเอาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conference) มาใช้ในศาลปกครองส่วนกลางด้วยตนเอง ระหว่างศาลปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งการประชุมทางไกลผ่านจอภาพได้ถูกนำมาใช้สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ ของศาลปกครอง เช่น การสัมมนา การฝึกอบรม การประชุม และการแถลงนโยบายของผู้บริหาร โดยสถานที่ที่ใช้จัดการประชุมทางไกลผ่านจอภาพจะเน้นห้องที่สามารถใช้ประชุมทางไกลผ่านจอภาพได้ แต่อาจยังไม่ได้มีการนำมาใช้ในกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง โดยที่ในปัจจุบันศาลปกครองได้มีอุปกรณ์ประชุมทางไกลที่แปลงสัญญาณภาพและเสียงต้นทางให้เป็นสัญญาณดิจิทัลเพื่อส่งไปยังชุดอุปกรณ์ประชุมทางไกลปลายทาง และแปลงสัญญาณดิจิทัลจากปลายทางเป็นสัญญาณภาพและเสียงเพื่อแสดงกลับมายังอุปกรณ์แสดงภาพและเสียง รวมถึงการมีระบบเครือข่ายภายใน (Local Area Network : LAN) เพื่อเชื่อมโยงเครื่องคอมพิวเตอร์ของหน่วยงานในสังกัดให้สามารถเรียกใช้ระบบงานสารสนเทศต่างๆ ที่มีอยู่ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และการเชื่อมโยงในลักษณะของเครือข่ายระยะไกล (Wide Area Network : WAN) ในการเชื่อมโยงไปยังสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาคแต่ละแห่ง จากเครือข่ายดังกล่าวทำให้สามารถเชื่อมโยงและรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารระหว่างส่วนกลางและภูมิภาคในลักษณะสื่อผสม (Multimedia) รวมทั้งยังได้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายเข้าสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วย เพื่อใช้เป็นช่องทางในการรับส่งข้อมูลข่าวสารทั้งในและต่างประเทศด้วย ดังนั้น ความพร้อมในการติดตั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวของศาลปกครองจะสามารถรองรับและให้การสนับสนุนการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการพิจารณาคดีปกครองต่อไปในอนาคตได้เป็นอย่างดี

๓. ความคุ้มค่า

แนวคิดเกี่ยวกับการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง เป็นแนวคิดที่น่าจะแก้ปัญหาเกี่ยวกับการลดปริมาณคดีที่ค้างค้ำของศาลลงได้บ้าง การประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา เพิ่มความสะดวก รวดเร็ว และประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีมากยิ่งขึ้น แต่ในการติดตั้งระบบดังกล่าวและการใช้ระบบดังกล่าวในระยะต่อไปที่จะเป็นการพัฒนาในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลปกครองนอกเหนือไปจากการใช้ปฏิบัติงานในกิจกรรมที่มีอยู่เดิมของศาล คือ การจัดสัมมนา การฝึกอบรม การประชุม หรือการแถลงนโยบายของผู้บริหารนั้น อาจจะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานทั้งในแง่ของการจัดหาอุปกรณ์การประชุมทางไกลสำหรับศาลปกครองส่วนกลางและ

ศาลปกครองในภูมิภาคเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม การใช้งบประมาณในเรื่องดังกล่าวอาจต้องใช้เป็นจำนวนมากในระยะเริ่มต้นของการติดตั้งระบบให้ครอบคลุมทุกศาล และในหลายๆ สถานที่ แต่ผลในระยะยาวนั้นน่าจะช่วยในเรื่องของการประหยัดค่าใช้จ่าย และประหยัดเวลา รวมถึงประสิทธิภาพในการพิจารณาพิพากษาคดีที่เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ปัจจุบันพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๓ อาจจะยังไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเอาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง มีเพียงแต่บทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการงานศาลในภาพทั่วไปได้ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อระหว่างศาล การรับฟังพยานหลักฐาน รวมถึงการแสวงหาข้อเท็จจริง ดังนั้น เพื่อให้มีกฎหมายรองรับการนำระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง ศาลปกครองสามารถออกระเบียบข้อบังคับเพิ่มเติม เช่น ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด หรือบทบัญญัติใดๆ ที่จะกำหนดเกี่ยวกับการนำเอาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ว่ากระบวนการวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองในชั้นตอนใดบ้างที่จะสามารถนำเอาระบบดังกล่าวมาใช้ได้ โดยอาจกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ข้อจำกัด รูปแบบและวิธีการใช้ระบบดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ เป็นต้น เพื่อจะได้มีความชัดเจนในการนำเอาระบบดังกล่าวมาถือปฏิบัติทั้งในศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง หรือศาลปกครองภูมิภาค โดยไม่ขัดต่อกฎหมายพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๓ หรือกฎหมายอื่นใด หรือไม่ขัดต่อการให้ความยุติธรรมและคู่ความยินยอมก็สามารถที่จะกระทำได้

๒. หากจะได้มีการนำเอาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) มาใช้ในส่วนของกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครองโดยเฉพาะในเรื่องของการแสวงหาข้อเท็จจริง การติดต่อระหว่างศาล การนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก การถาม ศาลปกครองจะต้องทำการจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมขึ้น การพัฒนาระบบที่สามารถรองรับการดำเนินการดังกล่าวได้ รวมถึงการจัดหาสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดประชุมทางไกลผ่านจอภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การติดตั้งระบบ ซึ่งอาจจะต้องมีการใช้ห้องใดห้องหนึ่งสำหรับการประชุมทางไกลผ่านจอภาพโดยดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณาคดีในห้องนั้นๆ ด้วย เช่น จัดห้องๆ หนึ่งสำหรับการแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยการไต่สวน

และสามารถติดตั้งระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพในการแสวงหาข้อเท็จจริงจากคู่กรณี ๒ ฝ่ายที่อยู่กันคนละสถานที่พร้อมกันไปได้ โดยฝ่ายหนึ่งอาจจะอยู่ที่ศาลปกครองและอีกฝ่ายอยู่ที่ศาลปกครองภูมิภาคอีกแห่งหนึ่ง หรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่งที่สามารรถเชื่อมต่อภาพและสัญญาณในการประชุมทางไกลผ่านจอภาพได้ หรือการนำระบบดังกล่าวติดตั้งในห้องพิจารณาคดีในการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก เพื่อสามารถให้คู่กรณีแถลงด้วยวาจาผ่านระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพได้ หากไม่ประสงค์จะเดินทางมายังศาลไม่ว่าจะด้วยเหตุจำเป็นใดๆ ก็ตาม

๓. ศาลปกครองอาจจะต้องมีการพัฒนาระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพในปัจจุบันทั้งในเรื่องของคุณภาพของภาพและเสียงของระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นเพื่อรองรับการนำระบบดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครองต่อไปในอนาคต โดยคุณภาพของวิดีโอต้องเพียงพอที่จะให้ผู้มีส่วนร่วมสังเกตเห็นแต่ละฝ่ายในท่าทีของการสื่อสารที่ไม่ใช่คำพูด หรือการแสดงออกซึ่งท่าทาง และการเชื่อมต่อวิดีโอจะต้องปลอดภัยจากการลักลอบสกัดข้อมูลหรือแอบฟังโดยบุคคลอื่นนอกเหนือจากที่มีส่วนร่วมในการสื่อสาร

๔. ศาลปกครองอาจจะต้องพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อการติดตั้งระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) ที่จะนำมาใช้ในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครองอย่างทั่วถึงทั้งในศาลปกครองส่วนกลางและส่วนภูมิภาคครบทุกศาล เพื่อให้สามารถใช้ระบบดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ ซึ่งอาจต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก โดยอาจกำหนดในแผนการจัดทำงบประมาณด้านนี้และด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมของศาลอย่างละเอียดและรอบด้านต่อไป โดยระบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (VDO Conferencing) จะต้องมีความเชื่อมโยงกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในภาพรวมของศาลปกครอง และอาจจะต้องมีการกำหนดแผนงานดังกล่าวไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของศาลปกครอง และแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

๕. ศาลปกครองอาจจะต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวทั้งในส่วนของบุคลากรภายในที่เกี่ยวข้องที่จะต้องใช้ระบบดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่โสตทัศนูปกรณ์ เจ้าหน้าที่ประสานงาน ตุลาการศาลปกครอง พนักงานคดีปกครอง ทราบถึงวิธีการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เนื่องจากจะเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีดังกล่าวโดยตรง อันถือเป็นการฝึกอบรมบุคลากรภายในเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีดังกล่าว ส่วนบุคคลภายนอกไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคู่กรณี และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมนั้น ศาลปกครองจำเป็นต้องทำการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงการ

มีอยู่ของการนำระบบดังกล่าวมาใช้เพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทราบถึง
ขั้นตอน วิธีการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในกระบวนการวิธีพิจารณาคดีปกครอง